

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Economische Zaken ter voorbereiding van de Raad voor het Concurrentievermogen op 29 en 30 september 2016.

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

De griffier van de commissie,
Franke

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	7
II Antwoord / Reactie van de Minister	8
III Volledige agenda	8

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de agenda en stukken voor het schriftelijk overleg over de Raad voor het Concurrentievermogen die plaatsvindt op 29 en 30 september aanstaande. Zij hebben hierbij enkele vragen.

Het Europese concurrentievermogen wordt constant bedreigd door nieuwe extra regelgeving, die bedrijven op kosten jaagt. Momenteel speelt dat bijvoorbeeld met betrekking tot extra veiligheidseisen aan keukenapparaten als broodroosters en dergelijke, waarover in Europees verband wordt gesproken. Alle Europese fabrikanten schijnen apparaten in hun assortiment te hebben die straks niet meer voldoen als de norm wordt aangescherpt. Als er sprake was van gevaar, zou dat gerechtvaardigd zijn, maar het risico van een (eerstegraad-) verbranding is echter zo gering dat het niet in verhouding staat tot andere risico's in de keuken: pannen op het vuur, ovens, frituurpannen et cetera. De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat er zelfs geen ongevallen bekend zijn met de apparatuur waar de maatregel voor bedoeld is. Ook begrijpen zij dat er in Europa om die reden nog maar weinig voorstanders zijn van aanscherping. Desalniettemin pleit Nederland voor aanscherping van de normen. Het Nederland dat normaal juist inzet op minder regelzucht vanuit Brussel. Normaal gesproken een onderwerp waar ook deze Minister zich voor inzet. De Minister heeft nu echter in een brief met de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangegeven dat het Nederlandse standpunt wordt gehandhaafd. De leden van de VVD-fractie vinden dit onbegrijpelijk. Zij roepen de Minister op om zijn standpunt te herzien. Kan de Minister verder ingaan op de onverenigbaarheid van het streven naar minder regeldruk en het Nederlandse standpunt in deze. Kan de Minister aangeven waarom hij in dit dossier kiest voor extra kosten voor het bedrijfsleven zonder dat daar een aanleiding of rechtvaardiging voor is?

Europese staalindustrie

De leden van de VVD-fractie hebben recent in het nieuws vernomen dat de onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten bij Tata Steel in IJmuiden wellicht worden versterkt bij een eventuele fusie met het Duitse Thyssen Krupp. Is de Minister hiervan op de hoogte? Deze leden zouden een dergelijke uitbreiding van de R&D-activiteiten ten zeerste aanmoedigen. Is de Minister bereid zich hiervoor in te spannen? Zo ja, welke stappen zal hij hiervoor ondernemen?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het BNC-fiche. De leden begrijpen dat het kabinet staat voor een hoog niveau van consumentenrechten. Deze leden ondersteunen dit natuurlijk.

Het is de bedoeling om de minimumbevoegdheden voor nationale instanties, zoals de Autoriteit Consument en Markt (ACM) in Nederland, te harmoniseren, zo lezen de leden van de VVD-fractie. Wat is de aanleiding voor dit voorstel van de Europese Commissie (EC)? Het kabinet is vooral kritisch over de voorgestelde handhavingsbevoegdheden van nationale instanties die zien op de compensatie van schade van consumenten en terugbetaling van de behaalde winst. De leden van de VVD-fractie steunen deze lijn van het kabinet, omdat in Nederland een ander uitgangspunt wordt gehanteerd. Wat gaat het kabinet doen om ervoor te zorgen dat dit niet in de verordening wordt opgenomen? Hoe schat het kabinet de haalbaarheid daarvan in, omdat ze zelf ook al aangeeft dat meerdere lidstaten kritisch zullen zijn op dit punt?

De leden van de VVD-fractie hebben in het BNC-fiche geen appreciatie kunnen vinden van het voorstel dat de EC in bepaalde gevallen kan verzoeken om handhaving. Wat is het standpunt van het kabinet op dit punt? In de paragraaf «eerste inschatting van krachtenveld» wordt zelfs gesproken van «het gelasten van handhaving door de Europese Commissie». Gaat het hier om «gelasten» of «verzoeken»?

De aan het woord zijnde leden zijn er geen voorstander van om de EC een dergelijke mogelijkheid te geven en een extra bevoegdheid te geven. Zij vinden zowel «verzoeken» als «gelasten» onwenselijk. Er wordt ook geen enkele aanleiding of reden gegeven, waarom dit nodig zou zijn. Wat gaat het kabinet doen om ervoor te zorgen dat dit voorstel niet in de verordening wordt opgenomen? Hoe schat het kabinet de haalbaarheid daarvan in, omdat ze zelf ook al aangeeft dat meerdere lidstaten kritisch zullen zijn op dit punt?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het voorstel gevolgen kan hebben voor de inzet van het personeel bij de ACM. In hoeverre gaat dit leiden tot hogere toezichtkosten bij de ACM? En bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en bij Inspectie Luchtvaart? Deze leden willen dat dit niet leidt tot extra toezichtkosten. Zij zijn voorstander van het opvangen van de eventuele extra inzet binnen de huidige kaders voor toezichtkosten en dus het stellen van prioriteiten om deze taken er bij te doen bij de verschillende toezichthouders. Gaat het kabinet dit regelen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De Voorzitter van de Europese Commissie heeft aangekondigd dat het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI) twee keer zo lang moet duren (tot 2022) en een twee keer zo grote capaciteit moet krijgen (€ 630 miljard). De leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd in welke mate de verlenging en verdubbeling van het EFSI financiële gevolgen heeft voor een eventuele Nederlandse bijdrage. Wat is de Nederlandse inzet bij het besluit tot verlenging en verdubbeling van het EFSI? Verwacht het kabinet dat de EC nog nadere voorstellen op het terrein van toegang tot financiering zal doen en een appreciatie van de wenselijkheid van eventuele nadere voorstellen? Wat is de laatste stand van zaken met betrekking tot de EFSI-projecten in Nederland? Hoeveel projecten zijn er al in gang gezet en hoeveel zijn er al gerealiseerd?

Klopt het dat het opkoopprogramma van de Europese Centrale Bank (ECB) (80 miljard euro per maand) ook voorziet in het opkopen van obligaties van de Europese Investeringsbank (EIB), die uitvoerder is van het EFSI-fonds? Hoeveel van dergelijke EIB-obligaties heeft de ECB al opgekocht? Klopt het dat op deze manier toch wel degelijk, ondanks artikel 123 van het Europese Verdrag, monetaire financiering van infrastructuurprojecten mogelijk is? Kortom, «de Draghi-gelden» kunnen dus toch worden geïnvesteerd in «het Juncker-fonds»?

Het Slowaaks Voorzitterschap heeft drie discussievragen opgesteld over de stand van zaken in de Europese staalindustrie, waarop Ministers worden gevraagd te reageren; welke maatregelen op nationaal niveau zijn genomen ter aanvulling van het EU-optreden en wat zijn de gevolgen van deze maatregelen. Waarop baseert het kabinet de inschatting dat het Slowaaks Voorzitterschap niet met Voorzitterschapsconclusies zal komen? Verwacht het kabinet dat de gedachtewisselingen tot voorstellen van de EC zal leiden?

Welk vervolg zal de gedachtewisseling in de Raad krijgen, mede gelet op de bespreking die is voorzien voor de Europese Raad van 20 en 21 oktober a.s.? Verwacht het kabinet of de gedachtewisselingen tot voorstellen van de EC zal leiden? Welke gevolgen en veranderingen verwacht het kabinet in het krachtenveld van dit dossier na aanleiding van de voorziene uittreding van het Verenigd Koninkrijk na het Brexit-referendum? Wat is de appreciatie van het kabinet over het optreden van de EC tegen steunmaatregelen van lidstaten gericht op de staalsector die onverenigbaar zijn met de Europese verdragen? Hoe oordeelt de Minister over het verlenen van staatssteun door andere lidstaten aan staalproducenten op hun grondgebied. Waarom zijn de antidumping tarieven van de EU veel lager dan van de Verenigde Staten, China en andere landen? Waarom wordt niet een antidumping tarief gehanteerd, dat precies even hoog is als in het land waar de dumping vandaan komt, dus voor de Verenigde Staten bijvoorbeeld 265%?

De EC heeft een mededeling gepubliceerd met een Europese agenda voor de deeleconomie. Deze bevat een aantal algemene niet-bindende juridische richtsnoeren voor consumenten, overheden en bedrijfsleven. De leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd hoe het kabinet oordeelt over de effectiviteit van het door de EC gekozen instrument, namelijk niet-bindende juridische richtsnoeren? Wat is volgens het kabinet het krachtenveld onder de lidstaten over het dossier deeleconomie? Wat is het oordeel van het kabinet op het punt van subsidiariteit nu de EC ingaat op terreinen die grotendeels nationale bevoegdheden betreffen, zoals arbeidsrecht en belastingen? Wat is het oordeel van het kabinet over het toezichtkader dat de EC zich heeft voorgenomen te creëren? Kan het kabinet toelichten waarom het fiche over de deeleconomie een oordeel over de bevoegdheid en rechtsgrondslag bevat, terwijl het niet om regelgeving gaat? Wat is de positie van het kabinet over de aansprakelijkheid van deze platforms?

De aan het woord zijnde leden zijn ook benieuwd waar volgens de Minister de grenzen van het concept deeleconomie worden opgezocht, gelet op het grootschalige commerciële gebruik van platforms zoals Airbnb.

Op de geannoteerde agenda staat het punt over de ontwikkeling van een ambitieus industriebeleid in Europa. Kan het kabinet nader het diversiepunt over het industriebeleid toelichten?

De leden van de PvdA-fractie vragen waarom bij de richtsnoeren over de interpretatie en toepassing van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken in het digitale tijdperk er niet gekozen is een fiche op te stellen, terwijl dit ten behoeve van de richtsnoeren over de deeleconomie wel is gedaan. Kan het kabinet nader toelichten waarom bepaalde lidstaten kritisch zijn over de uitwerking van de reikwijdte van de maatregelen?

In de verordening over geoblocking worden voorwaarden gesteld over wanneer een aanbieder bezoekers online niet mag weigeren op grond van nationaliteit of locatie. Kan het kabinet inzicht geven in het krachtenveld van dit dossier? Staat nu voor 100% vast dat de roamingtarieven op 15 juni 2017 definitief verleden tijd zullen zijn in de Europese Unie? Klopt het dat geoblocking eigenlijk iets vergelijkbaars is als roamingtarieven, namelijk discriminatie op basis van locatie? Wanneer zal geoblocking verleden tijd zijn in de Europese Unie?

De Minister schrijft dat hij kritisch is over het voorstel grensoverschrijdende pakketbezorging. De EC beoogt met deze voorgestelde verordening problemen rondom grensoverschrijdende pakketbezorging aan te pakken om zo de markt efficiënter en betaalbaarder te maken. De EC wil de transparantie vergroten door middel van een verplichting aan de aanbieders van pakketbezorgdiensten om informatie aan de toezichthouder te verstrekken. Voor universele aanbieders zoals PostNL gelden er uitgebreidere verplichtingen, zoals het verstrekken van openbare tarieven. De Minister geeft aan dat hij kritisch is over dit voorstel omdat hij vanuit mededingingsperspectief geen signalen heeft ontvangen van marktfalen. Kan het kabinet nader toelichten waarom er geen marktfalen worden geconstateerd in de Nederlandse pakketmarkt, terwijl er duidelijk in de Nederlandse pakketmarkt op arbeidsvoorwaarden wordt geconcurrereerd? Kan het kabinet nader toelichten waarom dit geen vorm van marktfalen is? Hoe staan andere lidstaten en het Europees Parlement tegenover dit voorstel? Welke gevolgen kan dit voorstel hebben op de Nederlandse pakketmarkt? Leidt dit voorstel tot meer of minder concurrentie op de pakketbezorgingsmarkt? Op welke manier gaat dit zich uiten en welke gevolgen zal dit hebben?

Heeft de verordening consumentenbescherming nog concrete gevolgen voor de ACM en/of de Geschillencommissies Consumentenzaken? Klopt het dat het kabinet de subsidie voor de Geschillencommissies Consumentenzaken wil stopzetten? Wat is de reden hiervan? Dit leidt toch maar tot dure rechtszaken voor consumenten en ondernemers, zo menen de aan het woord zijnde leden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie vernemen uit de geannoteerde agenda dat tijdens de Raad van gedachten zal worden gewisseld over de stand van zaken in de staalindustrie. Deze leden zijn benieuwd waarom het Slowaaks Voorzitterschap niet met Voorzitterschapsconclusies zal komen, of het kabinet verwacht dat het gesprek tot voorstellen zal leiden en welke gevolgen het uitblijven van conclusies heeft voor latere bespreking van dit onderwerp in de Europese Raad van oktober. Tevens vernemen de leden van de SP-fractie graag of het kabinet de mening van de Voorzitter van de Europese Commissie deelt dat de EU net zo krachtig als de VS zou moeten kunnen reageren op dumping. Indien dit het geval is zijn deze leden benieuwd naar de visie van het kabinet op hoe het beste een wereldwijd eerlijk speelveld kan worden gecreëerd. Hierbij wijzen deze leden op de duizenden demonstranten die afgelopen woensdag in IJmuiden opkwamen voor het voortbestaan van de Hoogovens/Tata Steel Nederland.

De leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de Commissie de toegang tot financiering voor scale-ups wil bespreken. Tevens hebben zij vernomen dat de Voorzitter van de Europese Commissie van zins is de instelling van het Europees Fonds voor Strategische Investerings te verlengen en de omvang ervan te verdubbelen. Deze leden zijn benieuwd of het kabinet verwacht dat de EC het EFSI vooral op scale-ups wil gaan richten en, zo ja, of zij met hen van mening is dat dit een te grote verenging van het doel van het EFSI zou zijn. Daarnaast vernemen zij bovendien graag van het kabinet hoe het van plan is om in de nieuwe periode optimaal gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die het EFSI biedt en ontvangen graag spoedig de al voor het zomerreces toegezegde brief over het creëren van een zelfstandig investeringsagentschap dat cofinanciering kan leveren.

De leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de voor de deeleconomie te ontwikkelen richtsnoeren bedoeld zijn voor gebalanceerde ontwikkeling van de deeleconomie en het tegengaan van fragmentatie in de interne markt, terwijl ze niet bindend zijn. Deze leden zijn benieuwd op welke manier het kabinet verwacht dat deze niet juridisch bindende richtsnoeren effect zullen hebben. Tevens willen deze leden graag van het kabinet weten welke richtsnoeren worden verwacht om specifiek nationale aangelegenheden als arbeidsverhoudingen en belastingen te behandelen en of dit aan de regels van subsidiariteit zou voldoen.

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd naar een nadere toelichting op het diversiepunt «Ontwikkeling van een ambitieus industriebeleid in Europa» en verzoeken het kabinet aan te geven wat het verwacht in te brengen bij dit onderwerp. Tevens vragen zij het kabinet toe te lichten wat de gevolgen zijn van het niet tot overeenstemming komen met Spanje en Italië over het eengemaakt octrooirecht zodra dit is ingevoerd.

De leden van de SP-fractie lezen in het fiche Mededeling stimuleren grensoverschrijdende elektronische handel dat naar de mening van het kabinet het toepassen van de bestaande richtlijn oneerlijke handelspraktijken op digitale handel geen apart fiche behoeft. Deze leden willen graag van het kabinet horen welke richtsnoeren de Commissie van plan is om in te zetten voor het toepassen van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken op elektronische handel en deze richtsnoeren oneerlijke digitale handel voldoende aan zullen pakken.

De leden van de SP-fractie lezen in het fiche over de verordening betreffende samenwerking Europese nationale instanties die verantwoordelijk zijn voor consumentenbescherming dat in Nederland de ACM een aantal nieuwe en verbeterde bevoegdheden zal krijgen. Deze leden zijn benieuwd welke regeling de verordening zal bevatten op het vlak van de wetsovertreding in meerdere lidstaten en hoe op basis van de verordening zal worden bepaald welke nationale instantie aangewezen wordt om de handhaving uit te voeren. Tevens zijn deze leden benieuwd of de Minister, mede in het licht van de fusie van Ziggo en Vodafone die door de Commissie werd goedgekeurd, met hen van mening is dat het recht van de Commissie om de beoordeling van fusies naar zich toe te trekken ingeperkt moet worden zodat meer recht kan worden gedaan aan de nationale situatie. Indien dit het geval is zouden deze leden graag horen hoe het kabinet hiervoor gaat pleiten, ook binnen de context van deze verordening.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met instemming vernomen dat de Europese Commissie het oude voorstel over roamingkosten heeft ingetrokken. Deze leden hebben vragen over het nieuwe voorstel dat de Europese Commissie op 21 september heeft gepresenteerd. Kan de Minister aangeven of het klopt dat het nieuwe voorstel inhoudt dat iedereen in de Europese Unie vanaf juni 2017 365 dagen per jaar mobiel kan bellen en internetten in het buitenland, zonder extra roamingkosten? Kan de Minister verzekeren dat de eerder voorgestelde beperking van negentig dagen nu helemaal van de baan zijn en dat er geen nieuwe beperking zullen worden opgenomen? Kan de Minister tevens bevestigen dat hij zich zal verzetten tegen elke beperking die mogelijk alsnog wordt ingebracht door andere lidstaten tijdens het proces? Tevens vragen deze leden of de Minister kan aangeven op welke wijze telecombedrijven in het nieuwe plan kosten kunnen rekenen als ze op basis van klantgebruik-gegevens kunnen aantonen dat mensen misbruik maken van het vrije roamen? Kan de Minister daarnaast aangeven of het voorstel in de Telecomraad van 2 december 2016 aan de orde komt?

De leden van de CDA-fractie zijn verder benieuwd hoe het kabinet aankijkt tegen de plannen van de Europese Unie voor de uitrol van 5G in de hele EU tegen 2025 en gratis wifi rond de voornaamste publieke centra van alle steden en dorpen tegen 2020.

De leden van de CDA-fractie zouden graag zien dat de staatssteunregels voor aanleg van snel internet zouden worden versoepeld. Op deze wijze krijgen burgerinitiatieven die door Europese regels worden belemmerd meer kans van slagen. Hoe kijkt de Minister hier tegenaan? Is de Minister bereid om in de EU te pleiten voor versoepeling van de regels betreft de termijn van drie jaar, de termijn waarbinnen geen steun mag worden gegeven voor een bepaald gebied indien een marktpartij van plan is een netwerk van 30mb/s aan te leggen in dat gebied binnen die drie jaar?

De voorzitter van de Europese Commissie heeft aangegeven dat de Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI) twee keer zo lang moet duren (tot 2022) en een twee keer zo grote capaciteit moet krijgen (€ 630 miljard). De leden van de CDA-fractie vragen wat de achterliggende reden is geweest dat het twee keer zo lang zou moeten gaan duren en de capaciteit zou moeten worden verdubbeld? Kan de Minister aangeven hoe het kabinet tegen dit voorstel aankijkt en wat de Nederlandse inzet zal worden? Kan de Minister aangeven of de verlenging en verdubbeling van het EFSI financiële gevolgen heeft voor de Nederlandse bijdrage en zo ja op welke manier? Kan de Minister tevens in cijfers weergeven wat Nederland tot nu toe heeft binnen gehaald uit het EFSI, waarbij een vergelijking wordt gemaakt met de andere lidstaten en hierbij wordt aangegeven of Nederland in vergelijking met andere lidstaten veel of weinig profiteert van het EFSI?

De leden van de CDA-fractie hebben ook vragen over de stand van zaken in de Europese staalindustrie. Is de Minister het met de voorzitter van de Europese Commissie eens dat de Europese Unie net zo krachtig als de VS moet reageren op dumping? Zo ja, gebeurt dit al? En kan de Minister aangeven welke lidstaten nationale maatregelen hebben genomen ter aanvulling op het EU-optreden? Zorgen deze maatregelen ervoor dat er binnen de EU het gelijke speelveld onder druk komt te staan?

De leden van de CDA-fractie hebben vragen over het fiche over een Europese agenda voor de deeleconomie. Wat is oordeel van de Minister op het punt van subsidiariteit nu ook wordt ingegaan op enkele terreinen die grotendeels nationale bevoegdheden betreffen zoals arbeidsrecht en belastingen? Kan de Minister aangeven of het hierbij alleen om aanmoedi-

gingen gaat of dat Europa hier echt wat over te zeggen gaat krijgen? En kan de Minister tevens aangeven op welke wijze deelplatforms worden aangemoedigd om illegale inhoud tegen te gaan en op welke wijze er onderscheid wordt gemaakt tussen betaalde en onbetaalde diensten?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of hij bij de verordening grensoverschrijdende pakketbezorging zou kunnen aangeven wat de gevolgen hiervan zijn voor de Nederlandse markt, specifiek op het gebied van concurrentie. De Minister geeft in de geagendeerde agenda over dit onderwerp aan kritisch te zijn op een aantal punten, onder andere op het punt van proportionaliteit. Op welke wijze gaat de Minister deze kritische punten naar voren brengen tijdens de Raad voor Concurrentievermogen en hoe zwaar weegt de beoordeling van proportionaliteit voor de Minister voor zijn definitieve oordeel over deze verordening?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister verder of hij bij de verordening geoblocking meer inzicht zou kunnen geven in het krachtenveld van de Raad en het Europees Parlement. De verordening bepaalt dat lidstaten assistentie aan consumenten bij de bepalingen uit deze richtlijn moeten organiseren. Op welke wijze moeten lidstaten dit vormgeven en hoe gaat Nederland dit doen? Kan de Minister tevens toelichten waarom het kabinet van mening is dat een gedifferentieerde benadering van verschillende markten door handelaren mogelijk moet blijven? Hoe gaat deze gedifferentieerde benadering er precies uitzien?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of op de Raad van Concurrentievermogen de formele goedkeuring plaatsvindt van de kandidaten die willen toetreden tot de Europese Rekenkamer? Deze leden vragen de Minister of de heer L. Brincat uit Malta behoort tot deze kandidaten. Indien dit het geval is, gaat de het kabinet instemmen met de toetreding van de deze kandidaat tot de Europese Rekenkamer? Welke overwegingen heeft het kabinet gemaakt om tot een keuze te komen? Op welke manier heeft bij het besluit van het kabinet meegewogen dat het Europees Parlement tegen zijn kandidatuur heeft gestemd? Verwacht de Minister dat op de Raad van Concurrentievermogen wordt ingestemd met de voordracht van de heer L. Brincat? Is de Minister voornemens om actief naar een meerderheid te zoeken om tegen deze voordracht te stemmen? Vindt de Minister het ethisch verantwoord dat een kandidaat van de Europese Rekenkamer zijn kandidatuur niet intrekt indien het Europees Parlement een kandidaat heeft weggestemd?

De leden van de CDA fractie zijn verheugd dat de Nederlandse delegatie de uitkomsten van de conferentie over kwekersrecht en het beperken van patenten op planteigenschappen presenteert. Deze leden vragen de Minister wat zijn verwachtingen zijn over de interpretatieve verklaring ten aanzien van de Biotechrichtlijn van de Europese Commissie. Wanneer wordt deze verwacht en zijn er gesprekken over de inhoud van de verklaring? Zou de Minister kunnen toelichten wat de juridische status is van een interpretatieve verklaring?

II Antwoord / Reactie van de Minister

III Volledige agenda

Geannoteerde agenda voor de Raad voor Concurrentievermogen van 29 september 2016 te Brussel

Kamerstuk 21 501-30, nr. 382 – Brief regering d.d. 16-09-2016 Minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp

Antwoorden op vragen commissie over de informele Raad voor Concurrentievermogen van 18–19 juli

– Brief regering d.d. 15-07-2016 Minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp

Verslag van de informele Raad voor Concurrentievermogen (RvC) van 18 en 19 juli 2016 in Bratislava

Kamerstuk 21 501-30, nr. 381 – Brief regering d.d. 24-08-2016 Minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp

Fiche: Mededeling De interne markt agenda voor banen, groei en investeringen uitvoeren

Kamerstuk 22 112, nr. 2158 – Brief regering d.d. 24-06-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders

Fiche: Mededeling stimuleren grensoverschrijdende elektronische handel

Kamerstuk 22 112, nr. 2166 – Brief regering d.d. 01-07-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders

Fiche: Verordening geoblocking

Kamerstuk 22 112, nr. 2167 – Brief regering d.d. 01-07-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders

Fiche: Verordening betreffende samenwerking Europese nationale instanties die verantwoordelijk zijn voor consumentenbescherming

Kamerstuk 22 112, nr. 2168 – Brief regering d.d. 01-07-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders

Afschrift conceptreactie van Nederland op openbare raadpleging Europese Commissie over het startup klimaat in Europa

Kamerstuk 22 112, nr. 2163 – Brief regering d.d. 06-07-2016 Minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp

Fiche: Verordening grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten

Kamerstuk 22 112, nr. 2176 – Brief regering d.d. 08-07-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders

Fiche: Mededeling Normalisatiepakket «Europese normen voor de 21e eeuw»

Kamerstuk 22 112, nr. 2173 – Brief regering d.d. 08-07-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders

Fiche: Een Europese agenda voor de deeleconomie

Kamerstuk 22 112, nr. 2172 – Brief regering d.d. 08-07-2016 Minister van Buitenlandse Zaken, A.G. Koenders